

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
імені ПЕТРА ВАСИЛЕНКА

ВИСТАВКОВО-МУЗЕЙНИЙ ЦЕНТР

STUDIA SLOBOZHANICA

Вісник виставково-музейного центру
Випуск 3

Матеріали міжнародної науково-методичної конференції
«Слобожанський гуманітарій – 2017»
3 березня 2017 р.

ХАРКІВ – 2017

ББК 71.1
УДК: 009(06)
С 48

Друкується за рішенням Вченої ради ХНТУСГ імені Петра Василенка від 19 січня 2017 р. протокол №7

С 48 STUDIA SLOBOZHANICA: Матеріали міжнародної науково-методичної конференції «Слобожанський гуманітарій – 2017» (Харків, ХНТУСГ, 3 березня 2017 р.). – Харків: ФОП Тарасенко В.П., 2017. – 264 с.

У збірнику наукових праць представлені матеріали науково-методичної конференції «Слобожанський гуманітарій – 2017». Наукові праці висвітлюють актуальні проблеми історичного, політичного розвитку України, м. Харкова і Харківської області, формування сучасного комунікаційного простору, новітні дослідження у галузі лінгвістичних студій, методики викладання у вищому навчальному закладі, виховання студентської молоді.

Редакційна колегія:

Москальова Н. П., канд. істор. наук, проф. (відп. за випуск);
Заветний С. О., докт. філос. наук, проф.;
Скубій І. В., канд. істор. наук, асистент (відп. секретар, ред.)

©Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка, 2017
©Автори, 2017

- удосконаливати навички самостійної роботи студентів в інформаційних базах даних, мережі Інтернет,
- інтенсифікувати освіту тощо.

На нашу думку, використання ІКТ в навчальному процесі сприяє:

- індивідуалізації навчання;
- зростанню обсягів виконаних на занятті завдань;
- розширенню інформаційних потоків при використанні Internet;
- підвищенню мотивації та пізнавальної активності за рахунок урізноманітнення форм роботи, можливості включення ігрового моменту та використання анімації.
- інтенсифікації самостійної роботи студентів.

В цілому, освіта сьогодні, у XXI столітті – це велика система, якісне функціонування якої неможливе без технізації освітнього процесу шляхом використання сучасних телекомунікаційних і комп’ютерних засобів одержання, зберігання, опрацювання, передачі та подання інформації.

Література

1. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) та їх роль в освітньому процесі [Електронний ресурс] / С. Дишлева.
2. Открытое образование объективная парадигма XXI столетия / под общ. ред. В.П. Тихонова. – М., 2000. – 288 с.
3. Інформаційно-комунікаційні технології // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>

Жуков В. П.

УДК 371.1:78

Інтегроване навчання в музичній освіті

Проведено теоретичний аналіз наукових досліджень з питань інтегрованого навчання в музичній освіті. Інтегрована освіта визначена як форма єдності цілей, принципів і змісту організації процесу навчання і виховання результатом якого є формування в учнів якісно нової цілісної системи компетенцій які складаються зі знань, вмінь і навичок.

Ключові слова: педагогічна освіта, музична освіта, інтегрована освіта, інтегроване навчання, підготовка учителів

Проведен теоретический анализ научных исследований по вопросам интегрированного обучения в музыкальном образовании. Интегрированное образование определено как форма единства целей, принципов и содержания организации процесса обучения и воспитания результатом которого является формирование у учащихся качественно новой целостной системы компетенций состоящей из знаний, умений и навыков.

Ключевые слова: педагогическое образование, музыкальное образование, интегрированное образование, интегрированное обучение, подготовка учителей

The theoretical research on integrated training in music education. Integrated education is defined as a form of unity of purpose, principles and content of the organization of process of training

and education which results in the formation of students' qualitatively new integrated system of competencies consisting of knowledge and skills.

Key words: *teacher education, music education, integrated education, integrated training teacher training*

Постановка проблеми. Закони України «Про освіту» й «Про загальну середню освіту», Концепція педагогічної освіти, Концепції загальної середньої освіти, Національна стратегія розвитку освіти України до 2021 року та інші нормативні документи про освіту визначають підготовку вчителів мистецького циклу дисциплін одним із важливих завдань подальшої розбудови освіти в умовах її гуманізації та гуманітаризації. Професійне здійснення музичної освіти та естетичного виховання школярів на нинішньому етапі розвитку суспільства, ускладнення їх завдань і змісту зумовлюють підвищення вимог до фахової підготовки майбутнього вчителя музики.

Актуальність і доцільність дослідження виявляється у необхідності забезпечення високої якості вищої музично-педагогічної освіти та підвищенням рівня професійної підготовки майбутніх учителів музики, що на сучасному етапі розвитку має знайти відображення у підготовці майбутніх вчителів музики до організації інтегрованого навчання учнів основної школи. Отже, необхідно вирішити суперечності, недостатнього рівню теоретичного дослідження та практичного розроблення питань підготовки майбутніх учителів музики до організації інтегрованого навчання учнів основної школи. Тим більше, що у вищій освіті на сучасному етапі набуває значення формування компетенцій у майбутніх педагогічних працівників. Інтегровані форми організації навчання сприяють формуванню компетенцій на основі чіткої організації навчальної діяльності учнів із засвоєння інтегрованого змісту освіти, який є результатом оптимізації зв'язків і системного поєднання декількох навчальних тем або предметів, що має сприяти цілісному сприйняттю й засвоєнню навчальної інформації, яка виокремлює такі структурні складники готовності майбутніх учителів як мотиваційно-ціннісні, науково-теоретичні знання та практичні вміння та навички.

Аналіз останніх досліджень. Останнім часом з'явилась низка наукових праць, які певною мірою висвітлюють питання підготовки майбутніх учителів музики до організації інтегрованого навчання учнів основної школи Н. Данько, О. Просіна, О. Стріхар. Серед сучасних наукових праць, присвячених різним проблемам організації інтегрованого навчання загального значення слід визначити наукові праці, О. Петрук, І. Хавіна, Т. Хребто.

Проте питання теоретично-педагогічних умов, що забезпечують ефективність підготовки майбутніх учителів музики до організації інтегрованого навчання учнів основної школи не знайшла достатнього висвітлення в сучасних дослідженнях.

Мета статті проаналізувати сучасний стан інтегрованого навчання в музичній освіті.

Виклад основного матеріалу. У пошуках шляхів до вирішення проблеми підвищення ефективності підготовки майбутнього вчителя музики більшість сучасних учених віддає перевагу інтегрованому навчанню, про що свідчать наукові дослідження у педагогіці за останні роки.

На сучасному етапі досить актуальною проблемою є дослідження інтегрованого підходу до навчального процесу школи. Інтегрований підхід є реалізацію принципу інтеграції в будь-якому компоненті педагогічного процесу, забезпечує цілісність і системність педагогічного процесу. Інтеграційні процеси є процесами якісного перетворення окремих елементів системи або всієї системи. Загальні питання інтегрованої освіти досліджують О. Петрук, І. Хавіна, Т. Хребто [2; 5; 6].

Дефініції поняття «інтегрована освіта» в контексті сучасної педагогіки аналізує І. Хавіна. Загалом у педагогіці під інтеграцією розуміється форма єдності цілей, принципів і змісту організації процесу навчання і виховання результатом чого є формування в учнів якісно нової цілісної системи знань і вмінь. Інтеграція освіти має значущий вплив на педагогічний процес, який впливає на розвиток учня, формує в нього системне мислення, здатність до усвідомленого аналізу своєї діяльності, прийняття самостійних рішень, набуття нових знань та вмінь [5].

О. Петрук розглядаючи інтегровані форми навчання як спосіб організації навчального процесу, спрямований на засвоєння видів досвіду, що знаходиться поза рамками предметних знань, і забезпечує більш високий рівень компетентності учнів наголошує, що серед дидактиків та методистів немає єдиного погляду на цю проблему. У сучасній педагогічній та методичній літературі розрізняє три рівні інтеграції змісту навчального матеріалу:

- внутрішньопредметна – інтеграція понять, знань, умінь і навичок в межах окремих навчальних предметів;
- міжпредметна – синтез фактів, понять тощо двох і більше дисциплін;

- транспредметна – синтез компонентів основного та додаткового змісту навчання [2, с. 178].

Підготовку майбутнього вчителя висвітлюють в наукових працях Т. Хребто. Досліджуючи сучасну школу вчена обґрунтовує конструювання і проведення інтегрованих уроків за планом, який складається із теоретичної підготовки вчителів; детального аналізу навчальних програм з предметів та виявлення загальних питань, що виносяться на інтегроване вивчення; визначення рівня узгодження предметів (рівень теорії, законів, понять, загальної методики взаємодії, конструювання інтегрованого уроку (підбір певних форм, методів, прийомів та засобів навчання); відбору навчального матеріалу для здійснення інтегрованого вивчення; тематичного планування (з урахуванням згоди за часом, планування на подальшу перспективу) [6].

У галузі музичної освіти проблема інтеграційного підходу в підготовці майбутніх учителів знайшла в працях науковців.

Проблема інтегрованого викладання музичних дисциплін відображено в наукових працях Н. Данько, О. Стріхар [1; 4].

Дослідження О. Стріхар полягає в розкритті освітніх технологій і реалізації їх принципів, зокрема принципу інтеграційного підходу в процесі навчання музичному мистецтву. Сутність принципу інтеграції у музичній педагогіці полягає в науково обґрунтованому, органічному взаємопроникненні різних областей знання: у вигляді асоціацій, символів, категорій та ін., зокрема:

– точкова – епізодична, вузько локальна інтеграція: на рівні окремих понять, визначень, структурних елементів (наприклад, взаємозв'язок музичного й образотворчого ряду, музичного й літературного тексту; або це відбито технологічно – у сполученні прийомів, методів, жанрів з декількох видів мистецтва).

– блокова інтеграція, або інтеграція середнього рівня, – на рівні взаємопроникнення з декількох різних областей знання тем, ідей, методів, теорій (на уроках музики вона буває або тематична – наприклад, тема моря в музиці, образотворчому мистецтві й літературі; або мистецтвознавча – що дає значне число «ступенів свободи» через поєднання, аналіз і узагальнення різних видів мистецтва, а не окремих творів або їх тематики).

– комплексна, або широкомасштабна інтеграція – на культурологічному, філолофсько-світоглядному рівні, на основі рефлексивного оперативного творчого обміну знаннями з різних сфер (наприклад, спів повинен розглядатися як багатолікий, сумарний,

інтеграційний процес – фізіологічний, фізичний, гносеологічний, духовний, соціологічний, творчий тощо, тобто в різних іпостасях [4, с. 154].

Результати сучасних досліджень ефективності створення педагогічних умов, що сприяють формуванню стійкої позитивної навчальної мотивації, цілісних мистецьких знань учнів початкових класів та здійснення інтегрованого навчання музики молодших школярів здійснено в дослідженнях Н. Данько. Аналіз тенденцій здійснення інтегрованого навчання в загальноосвітній школі показав, що в сучасних умовах розвитку вітчизняної педагогічної науки відбувається теоретичне осмислення ролі розвитку творчого потенціалу особистості кожного учня, виявлення його творчих здібностей, створення умов для здійснення гуманістичного, особистісно-орієнтованого навчання. Але при наявності численних досліджень із проблеми, методичний аспект інтегрованого навчання музики учнів молодшого шкільного віку не отримав широкого висвітлення [1].

Висновки. Таким чином, теоретичний аналіз наукових досліджень з питань інтегрованого навчання в музичній освіті дозволяє зробити висновок, що інтегроване навчання музиці необхідно розглядати як одну зі сторін процесу розвитку, пов'язану з об'єднанням в ціле раніше розрізаних елементів. Принцип інтеграції передбачає взаємозв'язок всіх компонентів процесу навчання, всіх елементів системи, оскільки він є провідним при розробці визначення мети, визначення змісту навчання, його форм і методів .

Інтегрована освіта визначена вченими як форма єдності цілей, принципів і змісту організації процесу навчання і виховання результатом чого є формування в учнів якісно нової цілісної системи знань і вмінь. Сутність і зміст підготовки майбутніх учителів музики до організації інтегрованого навчання учнів основної школи мають базуватися на трьох рівнях інтеграції внутрішньопредметному, міжпредметному та транспредметному.

Література

1. Данько Н. Педагогічні умови інтегрованого навчання музики молодших школярів / Н. П. Данько // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. — 2014. — № 9. — С. 3–13.
2. Петрук О. Проблема інтегрованого підходу до процесу навчання в науковій літературі / О. Петрук // Педагогічний дискурс. — 2010. — Вип. 8. — С. 176–180.

3. Просіна О. Інноваційна педагогічна технологія підготовки вчителів до інтегрованого викладання предметів мистецького циклу / О. Просіна // Обрії. — 2013. — № 1. — С. 93–95.
4. Стріхар О. Освітні технології реалізації інтегрованого підходу у процесі навчання музичному мистецтву / О. Стріхар // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. — 2014. — № 1. — С. 152–161.
5. Хавіна І. Теоретичні аспекти інтегрованого навчання / І. Хавіна // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. — 2013. — № 1. — С. 81–85.
6. Хребто Т. Дидактична підготовка майбутнього вчителя до розробки інтегрованих форм навчання / Т. Хребто // Педагогіка та психологія. — 2011. — Вип. 38. — С. 112–118.

Саморай В. П., Мартиненко Л. Г.

УДК 371.3:811.111.001

Мотивація як елемент активізації навчання при вивченні технічних дисциплін

У статті розглянуті проблеми підвищення ефективності педагогічного процесу в технічних університетах. Особливу увагу приділено викладання технічних наук. Автори стверджують, що саме для викладання технічних наук вкрай важливо підвищення мотивації студента. Вирішення цієї проблеми, на думку авторів, може бути знайдено в використанні педагогіки співробітництва.

Ключові слова: мотивація, технічні науки, педагогіка співробітництва.

В статье рассмотрены проблемы повышения эффективности педагогического процесса в технических университетах. Особенное внимание уделено преподаванию технических наук. Авторы утверждают, что именно для преподавания технических наук крайне важно повышение мотивации студента. Решение этой проблемы, по мнению авторов, может быть найдено в использовании педагогики сотрудничества.

Ключевые слова: мотивация, технические науки, педагогика сотрудничества.

The article deals with the problem of increasing the efficiency of educational process in the technical universities. Particular attention is given to the teaching of technical disciplines. The author argues that it is for the teaching of engineering sciences is crucial increase student's motivation. The solution to this problem, according to the authors, can be found in the use of co pedagogy.

Keywords: motivation, engineering science, pedagogy cooperation.

Багаторічний досвід роботи в вищих навчальних закладах дозволяє стверджувати, що переважна більшість студентів в період вступу до ВНЗ бажають в ньому навчатися. Однак, вже на першій сесії результати екзаменів показують не втішну картину. Як правило, не більше 50% студентів мають високі результати. Під терміном високі результати розуміється навчання студентів на відмінно і добре. З цього випливає, що пошук інноваційних підходів для активізації навчання, підвищення його якості, є актуальною проблемою сучасної педагогіки, особливо на рівні вищої освіти. Зусилля всіх перетворень навчально – виховного процесу повинні, на нашу думку, бути спрямовані на активізацію навчально – пізнавальної діяльності